

Vinya i biodiversitat per tornar la vida a Gallicant

Quatre socis del món del vi, la cultura i l'audiovisual promouen la recuperació arquitectònica, cultural i social d'un llogaret abandonat al Baix Camp a partir de criteris inclusius, sostenibles i innovadors

Sara Pérez, Alba Sotorra, René Barbier i Blai Rosés a Gallicant. | Clàudia Grosche.

"El lloc i el paisatge són imponents i tenen una energia especial tot i estar abandonats", diu el gestor cultural **Blai Rosés**, director del Festival Terrer Priorat. Es refereix a **Gallicant**, un llogaret d'origen medieval que depèn del municipi d'**Arbolí**, al **Baix Camp**. Es troba totalment deshabitat; només hi ha el rastre de la pedra enderrocada i el pols de la biodiversitat malgrat no haver-hi petjada humana. "Fa 10 anys que visc a Arbolí i he pensat molt en les possibilitats ambientals, socials i culturals d'aquest espai però creia que era un somni inabastable. Passejant-hi amb la directora i productora de cinema, **Alba Sotorra**, vam coincidir en la necessitat de transformar-lo i a l'aventura s'hi van sumar ràpid els enòlegs **Sara Pérez** i **René Barbier** amb la intenció de plantar vinyes d'alçada sobre sòls calcaris", avança Rosés. Plegats, fa tres anys que pensen i reflexionen sobre com tornar la vida a aquest hàbitat ignot situat a 900 metres d'alçada, on hi ha registrades 8 cases i 270 hectàrees de terreny. Ho fan amb una excitació contagiosa, després que els quatre socis hagin resolt la compra de Gallicant al seu antic propietari.

Gallicant (Baix Camp). Foto: Clàudia Grosche.

"Ens fa il·lusió transformar un lloc tel·lúric i la vinya hi tindrà un paper central. El futur de Gallicant passa pel vi. Tant Pérez com Barbier buscaven alçada per a varietats ancestrals i sòls calcaris per elaborar vins blancs i de seguida es van avenir a participar en el projecte i ens vam entendre. Tenim clar que hem d'habitar el lloc des de la sostenibilitat, l'eficiència energètica, el residu zero, els materials endògens com la fusta i la pedra. Hem de practicar una gestió forestal que afavoreixi la biodiversitat i protegir l'espai davant les amenaces que avui planteja l'emergència climàtica, com els incendis. I tot això lliga amb la voluntat dels dos enòlegs de treballar la vinya des de l'agroecologia i la viticultura regenerativa, com ja fan als respectius projectes, a **Mas Martinet**, **Venus La Universal** i **Clos Mogador**, incorporant animals i altres pràctiques que eviten l'erosió del sòl i afavoreixen la seva fertilitat. El risc del senglar es podria controlar amb un vedat de caça propi gestionat per un caçador que empra arc i fletxa i que és resident a la zona. Tenim l'oportunitat de crear-ho tot des de zero, sense condicionants", resumeix Blai Rosés. Gallicant està deshabitat des de poc després de la Guerra Civil espanyola; els últims usuaris van ser militars del campament de Castillejos que hi havia a la vora. "A principis de segle XX, encara hi vivien una cinquantena de persones i ho feien amb recursos propis de la zona com el cereal i la caça. La nostra obligació ara és entendre com gestionaven aleshores l'aigua, la terra, el bosc, i aplicar-hi els coneixements que tenim avui. Volem intentar recuperar la vida a Gallicant però que res sigui postís ni depengui del turisme", insisteix Rosés.

Blai Rosés, durant la presentació del projecte. Foto: Clàudia Grosche.

Al fons del projecte, hi ha la idea de frenar el despoblament i de dinamitzar l'economia rural, però fugint de models com el de Siurana, un dels municipis catalans amb més encant que la turisticació ha pervertit. "De moment ens ho hem plantejat com un projecte de recerca i volem apuntalar per sobre de tot la biodiversitat. La tesi forta és la de gestionar de manera sostenible el bosc, activar l'agricultura i preguntar-nos si tornant la presència humana -en la forma que considerem adient- podem fer que la biodiversitat en surti reforçada", comenta el portaveu del projecte. Per aquest motiu fa poques setmanes els socis van reunir un fòrum d'experts -arquitectes, ramaders, acadèmics, enginyers forestals i ecologistes-, generant diàleg i intercanvi de coneixements per seguir avançant en la definició del projecte. "La seva singularitat és prou potent i l'evolució depèn de nosaltres. Hem de generar recerca específica i veure com va quallant. De moment, treballem els sòls. Farem plantacions experimentals mirant de recuperar varietats de raïm antigues que amb el canvi climàtic no funcionen bé al Priorat. Netejarem les basses, recuperarem les mines, crearem més reserves d'aigua. Ja hem netejat una part del bosc, hem mantingut arbres singulars i protegits com el teix", detalla Blai Rosés. I va més enllà: "Hem de perfilar les accions per crear el marc i comprendre el territori, també la diversitat de sòls i espècies que l'habiten i quins cultius hi poden entrar. I en una fase posterior ja definirem els aspectes urbanístics, per definir-ne els usos. Si hi ha vinya, hi haurà un celler, però també un laboratori de pensament, habitatges per a residències amb usos per definir com també l'estil d'arquitectura a aplicar-hi. Haurèm d'explorar vincles amb l'administració pública o fundacions privades per disposar de més finançament".

Gallicant (Baix Camp). Foto: Clàudia Grosche.

Les idees bullen i se sobreposen. En aquest entorn privilegiat hi ha espai per innovar des de la sostenibilitat i el respecte. Blai Rosés apunta: "El fòrum de pensament el repetirem amb més veus i així perfeccionarem el projecte pilot. Tot ha de passar per aquest context neorural que volem definir i qualsevol acció ha de contemplar la presència valuosa del bosc i la riquesa paisatgística indiscutible. I la vinya ha de ser pal de paller. **La idea és començar plantant dues hectàrees l'hivern de 2024 d'un màxim de 6.** La vinya estarà molt parcel·lada i es mesclarà amb altres arbustos com els nabius i arbres fruiters. La idea és elaborar vi tranquil - blanc, principalment - però també hi ha inquietud d'un escumós. Volem vincular l'agricultura i la silvicultura amb el treball intel·lectual, posant en valor el paisatge i el lloc: el silenci, l'aire net i la bellesa de l'entorn. L'entorn rural pot ser destí d'un laboratori de pensament. L'Alba Sotorra planteja portar-hi també part de la seva productora".

Presentació del projecte de Gallicant. Foto: Clàudia Grosche.

A Gallicant han estat tres anys modelant les bases del projecte que ara ja mostra certa maduresa en la seva definició filosòfica. "L'hem d'afinar, pressupostar i tirar endavant. Però està clar el fons i el sentit", insisteix Blai Rosés. **És un projecte inclusiu que enllaça persones, paisatge i patrimoni**, i que es regirà també pel centre de pensament: "Volem que Gallicant es pugui gaudir sense que s'hagi d'espatllar. No volem que sigui un cromó. Ha de ser un espai viu i productiu per la seva relació amb l'entorn. El lloc no pot desaparèixer ni crear malestar com ha passat a Siurana. Al fons, hi ha el concepte de sobirania: els actius de l'espai generaran valor. No hem d'importar fórmules". De riquesa, no li'n falta. El mosaic agroforestal que envolta el llogaret està format per prats, brolles, pinedes, alzinars, rouredes i teixedes que conviuen amb un sistema aquàtic de basses, rius i torrents. **La inversió per fer realitat el projecte oscil·la entre els 4 i 6 milions d'euros** però els impulsors posen l'accent principalment en el fet d'haver definit amb precisió l'estructura ideològica que els sostindrà i sobre la qual creixeran orgànicament. "L'abandonament és tan bèstia que ara tenim l'oportunitat de començar de nou i de fer-ho de manera holística, amb una relació sensible i respectuosa amb el bosc, que interactui amb la vinya, i que alimenti encara més els índexs de biodiversitat de la zona. I que l'arquitectura, la intel·ligència i la petjada humana sumin i dinamitzin", conclou Blai Rosés. El somni és més a prop i necessari que mai. I s'hi sumen la bellesa de tenir el cel ras i la seducció i la màgia del Montsant a la vora.